

САНА ОЛОХ

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

СССР ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 97 (7014).

1990 сый. Атырдыах ыйын 14 күнэ.
ОНТУОРУНИНЬУК

Сыйнаа
3 харчы

★ Оттоохун—ударнай үлэ фрона ★

ШЕФТЭЭХТЭР—СОВХОЗТАРГА

Оттоохунна оройуоннаабы оперативнай штабынан дулганы соботуопкалаа-
һынгга экин сорууда барилдигинан, оройуон
монин тэрияттэрэ 3000 тоннаы огоруох-
таахтар. Ошон субэстээн биһиги корреспон-
дент С. Смирникова туһааннаах тэрияттэр
салайааччыларынтан охсуулаах нэдиэлэлэргэ
хайдах үлэстээн-хамсаан иһэлэрин кэпсэниллэ-
ригэр көрдөстө.

Экиннэттэрэ мантан алларал бэчээттибит.

Н. В. ОКОНЕШНИКОВ,
«Агропромэнерго» пред-
приятия начальнига:

—Ааспыт нэдиэлэттэн сабалаан шефтээх Түөйэ
отделениетыгар оттоохун-
га кыттабыт. Дынгинан,
былаан дулганы собо-
туопкалааһынгга тиэрди-
лэн турар. Ону кэпсэтин
быһытынан окко кытта-
һан толорорго хардарыта
сөбүлэстибит. Итинэн бас-
таан суботууньууларга
ноар кэбинингэ сырытты-
быт. Ошо экин иһин кэ-
бинилээх оту күрүө-
лээн киридибит. Аны үлэ
хаамыгыттан көрөннөр
кэпсэттэн ытырдаахтары-
на иккис барыы буолуо.
Биһиги арыааһыт ошон
түһүмэх-түһүмэх итиник
тахсан үлэлиирбит барыс-
таах. Биир ЗИЛ автома-
шинабыт фермаларга ком-
бикорм таһыныгар эмиз
сыйдыр.

Оттоохуну тас өртүөн
дуогабардаах үлэбитин
толоруохпут. Ол курдук,
отделение сага тэрилли-
бит буолан, үлэ да бэрт
күнэ. Холобур, үрэх нө-
нүө баар ыалларга элек-
тричество тардыахтаах-
пыт, сага хотон үлэбэ ба-
риллэхтээгинан ошо үо-
ту-күөһү тардыы эмиз би-
һиги ирээтибит. Быйыл ар-
га хотонго уотун, меха-

най өрөмүөннэри ытта-
рыахпыт.

Шефтербитни кытта ар-
да окко дьону таһларан
уонна эвеноларга сыбаа-
ран үлэлэтэргэ этибитин
сөбүлэстэхтэрэ. Техника
туруоруубуттара. Аады-
рыстаан МТЗ трактор
нөрдүүлэр арээр, ол
бэйэбитигэр да суох. Атын
үлэлэргэ, бу кэлин да-
һан, дуогабардааһа тэ-
тэйбэтэр.

М. Н. КОЛЯКИН,
«Якутводмелиорация» хол-
боһук начальнига:

—Эрилик Эристини на-
һанан совхоз Чалындаа-
бы отделениетыгар 110
тонна дулганы бөлөмнө-
ргэ былаан тиэрдилибитэ.
Ити аата чугас сиртөн
үлэлииргэ суоттанылаа-
быт дьаһал. Тоҕо диэтэх-
хэ, биһиги дынгинан шеф-
тербиттэн Нуотара улаас-
таа буолар. Ошо үлэни
дуогабарга олобуран ыт-
табыт. Биһиги ошо бэ-
һэлэрин үлэлэрин толоро-
толоро биир биригээдэбит
авиапояада тутар. Ошо
дьон, техника толору ту-
һаныллар. Бу күнүгэ бү-
түрүн ээр буолуохтаах-
тар.

Оттон чакырдар дулда
онуттар оттоохунга нөмө-
лөһүннөрлөр. Бу бэйэ-
лэрин этиилэрэ. Итинэн
ааспыт өрөбүллэртэн су-
ботууньуу тэрийэн таһаа-
рыны сабалаатыбыт. Ону
таһынан 10 киһилээх анал
биргээдэ хаалан үлэлиир.
Олорго көмөрө суботуун-
ьуугу туһанабыт. Таатта
үрэх сүһүк буолан, уу-
лаах. Ол иһин уу отун
охсуу, тардыы үлэбэ эл-
бэх уонна бытаан. Кэстө-

рун курдук, мантан кү-
нүн үлэ тахсар чинчилээх.
Ошон тоҕо кыахтаахпы-
тынан тахса туруохпут.

И. С. АРТЕМЬЕВ, «Аг-
ропромстрой» МПМК на-
чальнига:

—Биһиги тэрияттэн
биир сиргэ үлэлииргэ
эрэйдэтибэр. Үлэ хайыс-
хата да ол сиринэн, сир
уларыттах ахсын, улары-
һан иһэр. Чэ, холобур, ли-
титетка сабалаһыта Му-
гудай отделениетын кыт-
та шефтербит. Ошо 25
м күрүө тутан биэрби-
һит. Бу үлэ тохтообута.
Тоҕо диэтэххэ, аны Нуо-
тара улаастагар быраһы-
лыбыһыт. Шефскэй үлэ
сага онуун булан эрдэ-
һэ аны Хайыахха уту-
руллубуһу. Ошон биһи-
гин бары үлэ, дуогабарга
олобуран, бу юуруу отде-
лениега ытыллар. Ман-
на биһиги титини туту-
сыйдыбыт. Ону таһынан
эргэ титини өрөмүөннөх-
төөхпүт. Бу үлэлэргэ биир
трактори кытта сэттэ ки-
һи үлэлиир. Баларыа бү-
тэрдэхтэринэ өссө остоло-
бой эбэтэр бааныык ту-
тан биэрнэхтээхпүт.

Аны быйыл шефтербит
ыраахтарынан дьон ма-
тыһытаан. Чылаһара
дулганы соботуопкалаа-
һынгга былаан тиэртилэр.
Ошо сөбүлэспэккэ, ыт-
тылта кириибэккэ оло-
робут. Дынгэр, өгөрөн та-
һаарар тэрияттэри атын
сезоннай үлэлэринэн арал-
дыһыт туһунаах респу-
блика үрдүкү директивнай
органынын уураахтара,
дьаһалтара баар эбэт.
Ол биһиэхэ биһиниллибит.

Сэрин уонна үлэ вете-
рана Алексей Трофимов-
ич Макаров 20 гектар-
даах сирин бэйэ-
лээн-хаһааннаан оттуур хо-
дунга оҕостубута. Отука-
тыттан ааспыт сыйта 12
тонна оту ылыта. Аны
гектар сиргэ турнепс
ыһылаах. Быһырыы 19
тонна курдук турнепс
совхозугар туттаран 900
солк. дохуоту ылларын-
аһта. Биһиги ветеран
—отчут «Чурапчы» сов-

хоз Сыйынгар 50 бы-
рыһыанга күөх сайын
бизэр быһаһын сомсу-
һар.

Кини чектэртэн кэлбит

мотоблогунан оҕустарар
эбит даһаны, онтуката
мэлдьи саахаллаһан эрэй-
дир. Очтобуна оҕоһуор
хотуурун үрдүгэр түһэр.

СНИМОККА: Алексей
Трофимович Макаров.

Т. Кардашевская
фотота.

КЫАХ БААРЫНАН

Нэһилиэтинэн олох-
дьаһах өгөтүгүн хаачы-
лар комбинат «Чурапчы»
совхоз Вэртээһи бири-
гээдэтин кытта шефтербит.
Өрөбүд күннэрибин ту-
һанан, суботууньуу бэ-
рээдэтинэн, иһин хоту-
рунаа уулаах сирдэри
охсон 7—8 тонна курдук
оту кэбиһтибит. Ону та-
һынан Вячеслав Васи-
льев уонна Николай Ос-
ипов олохтоохтор эвено-
ларга сыһыарыһан бас-
тайааннай оттууллар. Ки-
һилэр эвенолара биһиги

«Мындааһы» совхоз
Соловьевтаабы отделение-
тыгар кирибит, ошон уо-
латтарбыт өрүс хочотун
отун сомсуллар.

Биһиги үлэниртэрбит
үксүлэрэ уопускада сый-
дыллар. Ошон оттоохун-
на биригээһингэ маасса-
бай таһыныы огорорбут
буолуо уонна кыстык хо-
тоһуор өрөмүөннэрин ыт-
тарга кэпсэтиилээхпүт.

Ити курдук, ылах баары-
нан көмөлөһө сатыһыбыт.

И. ДЕГТЯРЕВ.

СИР ТИИЙЭРИНЭН

Түөйэ кырдыаастара
оттуур ходуһаларын бу-
ларбытыгар күн хайыы-
үһэ аллара түспүтө, 8
кэпсэнилэр ветераннар.
Өссө оттоохпут эбит да-
һаны, сирбит бүтэ уонна
кырдыаастыт таһан сы-
лаһан-алыһан бардыбыт.

Григорий Иванович Мо-
настырев, Петр Иванович
Лебедев, Николай Дми-
триевич Веляев бэйэлэрин
көмүрүгэр сэрин, сүт
ыраахаттарын даһаны,
күүстээх үлэни-хамнаһы
даһаны ааспыт дьон. Бы-
һыл киһилэр кыттыһан
оттоотулар. Ветераннарга
көрүлүбүт балаһыаньа-
нан бэйэлэрингэр 8 тонна
оту оттоһуохтаахтар, ө-
төн атыннык совхозна 50
бырыһыанга оттууллар.

—Наар үрүөх-харыһа.

Көмөлөһө сылдьар

эрдэр Петр Колодзани-
ков уонна Петр Лебедев
сөбөн кэпсэниллэр: «Кыр-
дыаастарбыт 5 ч. 30
мүн. хайыы-үһэ турбут
буолаһтар. Лоп курдук
7 ч. 30 мүн. ходуһаа
кирибит, иһин 9.
ка дьэри тура үлэлиибит,
Дьэ, кырдык, кытааһа
буһуулаах — хатылаах
дьон». —Дииллэр киһилэр.

Б. ПАВЛОВ.

КӨМӨЛӨРӨ УЛАХАН

Совхозтарга оттоохун-
га общественность нөмө-
тө быһаарыһаах оруолу
оһунуур. Ол курдук,
«Агротехснаб» пред-
приение улаһыттар от-
тоохунга көмөлөрө ула-
хан. «Мындааһы» сов-
хоз Соловьевтаабы отде-
лениетыгар 100 киһи а-
та тогул суботууньуука
үлэлэтиллэр. Киһилэр бы-
раһыллыбит сирдэри от-
тууллар, уу отун хос-
тууллар. Ити совхозка

Август Висторович Смир-
ниов салайааччылаах
сэттэ киһилээх, үс тран-
тордаах эвено бастаһан-
най оттуур.

Күөх маассаны үүнэ-
рингэ 100 гектар сиргэ
икки киһи сыймаһыллан
үлэтин сыйдыллар. Көп-
һини күнүгэри туругунаа
«Агротехснаб» предприя-
тие 60-ча тонна оттоох,
500 тонна сийлэһи млар
былааннаах.
Л. ДМИТРИЕВА.

Оройуон совхозтарыгар сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин атырдыах ыйын 13 күнүнээҕи сводката

Совхозтар	үлэлиир киһи аксаана	Ол иһингэр совхоз үлэһитэ	эвено аксаана	ол иһингэр механизир.	охсуу (гектар)	кэбиһин (тонна)	сыйлэс (тонна)
Карл Маркс	214	115	10	—	2115	1160	450
Субуруускай	207	110	14	4	4000	1700	800
Эрилик Эристини	448	198	20	7	8895	2793	980
«Чурапчы»	681	200	20	6	8912	2131	—
«Мындааһы»	302	238	15	11	4827	4261	1600
«Мугудай»	207	84	11	3	2818	1213	—
«Бахсы»	109	83	11	1	2115	838	750
Оройуон үрдүнэн	2168	1038	101	32	33682	14096	4580

Статистика оройуоннаабы отдела.

Ааспыт нэдиэлэ-
туурга-наастырга ардаа
суох, олус табыстаах
күннэр-дьыллар туран
биздибэр. Ол эрээр
оройуон үрдүнэн 4014
тонна от кэбинилинэ.
Ити баар кыахытын эн-
тэ туһамматтааһын көр-
дөрөр. Нэдиэлэ устата
«Мындааһы» совхоз
1052, Эрилик Эристини
аатынан совхоз 938, Су-
буруускай аатынан сов-
хоз 620, «Чурапчы» сов-
хоз 563 тонна оту экин
суботуопкалаатылар. Он-
тон ураты хаһаайыстыба-
ларга тэттин эбиллибэтэ.
Карл Маркс аатынан сов-

хоз баара-суоҕа 322, «Му-
гудай» совхоз 347, «Бах-
сы» совхоз 172 тонна
дордоххой аһылыгы чөм-
чөттүлэр.

Ити кэмгэ оройуон
үрдүнэн күөх маассанан
2445 тонна сийлэс бэлэм-
нэһэ. Балачча сийлэһи
«Мындааһы», «Бахсы»
уонна Карл Маркс ааты-
нан совхозтар уктуллар.
Оттон «Чурапчы» иһин
«Мугудай» совхозтар
үлэни сабалаһы иһитэр.
Итинтэн ураты хаһаайы-
стыбалар уруксуларыгар
экин дуона суоҕу сийлэ-
сэтиллэр.

Күн-дьыл күүһүт, ха-

һым-үйэ атырдыах ыйын
ортото буолла. Оттон об-
щественнай сүөһүгэ до-
рдоххой уонна сүөһүннэ-
һэх аһылыктары бэлэм-
нэһин тэттинэ олус бы-
таан, графинтан ыраады-
һан хаалан иһэбит. Сорох
сирдэргэ оттуур сир бу-
һуһун туһунаа айдараар
буоллулар. Онуоҕу буо-
батах. Хотуол, уулаах
сирдэр уонна үрэхтэр
сүһүлэрин отторо тым-
тыллыбаһа тураллар.
Итилер иһин хотууруна
оттуур суһал дьаһаллары
ыһааһа наада. Аны Ал-
ма сүһүбүгэр уонна киһи
салаа үрэхтэригэр иһин

ото ыгыччы үүннэ баран
кыһаан оттоһуот туру-
таах турар. Хаһаа эмэ
атын оройуоннарга тэ-
һийиэх кэрнэтин хоннох-
пут аһыгар баар сирдэ-
ри туһааннаах совхозта-
ры кытта кэпсэтинэн хо-
руйсарбыт тоҕо табыллы-
батыт, атын оройуонтан
оттуур сир көрдөһөбүт?
Биһиги сүрүн боллом-
тону дойдуга сир хаалба-
тыгар уонна уу отун ох-
сууга, сийлэстэнэр күөх
маассаны хомуйууга уу-
руохха наада. Ол иһин-
тэн иһин эвеноларын то-
һо кыалларынан элбэтэ
сатыаһа.

СЪЕЗД ЫЙЫТЫЛАРЫ ҮӨСКЭТТЭ

СССР XXVIII съездин
комитеттен партия өлкөсүн
дүүлөтүп, съезд үлгүн
хаманбагы туунуун айы-
тааччылар, мулааксылаач-
чылар элбөктөр, Аалам-
чылар айыгындарына тү-
зөп элпөттүрүлгөр ССРР
райкомун тарыбар отде-
лал сөздөдессаган абза-
жундун голорючү Н. П.
Зюковдун көрдөстүбү

ЫЙНЫТЫБЫ: Күүгүүлөх сьезд ааста. Устаан бигергетилекке, оттон отийдаары элдизинеккэй усууоһу урукку кээмейини ылмаалар. Тоһо пттивий?

ЭПНПЭГ: чөлөөнсийн үсүүнүүд хомуйууга бичиг бирийн хойтуулнахэбт, ол аата отыйгар бас мийдаады хамнастай үсүүнүүс хомулунна. Биллэрин курдун, оинооно Устаай биэртэтлалла: свилэтнгар кинорилла. Атырдах мыйлар үсүүнүүс саага олохтоммүт кэмэйнэн толонүдэ: 74—100 солк, хамнастаахтар 20, 101—150 солк, хамнастаахтар 30 харчины толүохтар, оттон 151—250 солк, хамнааы ылаачылар итихары 1, 250 солк үөһэ хамнастаахтар хамнас 2 бэрлэмнэн партинай үсүүнүүс бичимэтынэн бичилэхтэ.

ЫЙЫТЫ: партияна структураны тупсары, уларыты тудуңан элбэ-тэ этилиннэ. Оку мизэ-түгүр олоххо киллэрин хайдах буолуой?

ЭННЭТ: партикийн
гэрлэлт, структуратын
уларстайн хайдал да Ваа-
да. Ону бийаарын бэв-
битигэр барилдинна. Үз-
хэмнэс үмүрүбүтүн кы-
на күнүн итинхэ адох-
тохтун хэсэтин буолу-
да. Оройуонаады парти-
кийн конференцияда
ити шаһыгар алдах эти-
лэр юмриггэра, ахэр-
арастар, утарсыллаах-
тар. Үөрэтэххэ наада.

ЫНЫТЫ! сана Устаанка партиейнай муниахтары мытыы түбүнан этиллибэтэх. Бэйэ быһаа. рытыгытар бэрилиннэ дуо?

ЭПНИАТ: урут 2 мыта бирде партиянай муһнаах ыһыттыллахтаады булгучулаах этэ. Билигин ол суох. Билинг дааны билэгини хаһыаттарга туох суруллубутунаа билэ-көрө олоробут. Усталап 9 бадахыаннаатыгар инструкциалар кэлиэх тээхтэр. Олору ыллахпытнаа, боппурус дьэкириэ этэ. ССКП Москва таады горкомун бастан секретара Юрий Прокофьев «Московская правда» хаһыамка (от ийин 18 күнэ) бирэбит интервью тутар партиянай муһнаахтары ыһыты болдьоон маһайга сүһөө партиянай тарылтаттар бэйэлэрэ быһарыахтары туһууан этэр. Холобур билиги усудуобуу бабытыгар сийгэһэ кэмгэ партиянай муһнаахтары ыһыттылаахтарга.

твы уусгунтардаах. Мин санлабар, хайа да муных күннээдн тирэн турар сытны боннуурааг, үзэкиллээх проблемалары бийлаар сыаллаах-соруктаах буолуохтаах. Кылабынаа тыл дьылаатыгар илпирэхтаах. Инстэл буолбатах, урукку өртүгэр муунаахха көрөөрү боннуурубу «төрөтө», отчототтуурра айдан муунаах ахсаанын өккитинн сатаалын буолара.

ЫЙЫТЫЫ: партиятан тахсамыга көңүл бөриллнэ. Ити коммунистарга хайдах дьайыарай? Ыйыгы оройуоммутугар партиятан көңүл өртүнэн тахсааччы баар дуо?

ЭПНПЭТ: бичигч оро-
йон коммунистарынтан
партиягтан нхм да
ажаастана илик. Ваар буо-
дуохтарын сеп. Онуук да
тубэктэжэ биллгини бала-
хыаньнага соһуйар-өмү-
рөр табылтайбат, буолуох-
таах буолбутун курдук
сыйыаннаһылыа хтаах
Партия чилинээ буолуу-
бу, туох-ханнык билинээ,
ой-санаа итөөдө, олоххо
байа позициятын кордо-
руу буолуохтаах. Онон
ким кининээ чилин буо-
ларын бэртэ быһаарыах-
таах. Партия кээкэтиттэн
тахсыа урукку өртүгөр
трагедия курдук ойдоно-

рв. снун дхону тухра-
ты да суох буолбатах
этэ, бэл үлэлэрттэн уу-
ратымы бешуруоба кытта
көтөүллэрэ. Ити, бил-
лэн турар, токурутуу этэ.
Хас биирдик иһин партия
нытар ытыар политикатын
итэйдэр, онно бэйэтин
куолатын холбуур, иһин
идеяларын ойунан сүрөд-
лэ ылынар буоллабына.
ССКП чилиээн буолуон
сөп. Оттон атын өйгө-сав-
аага оуустардабыа, он-
ло ордук итэйдэринэ,
ол иһин бүрүйдүүр табыл-
дыбат. Партиятан тах-
сыһыны, мин сайаабар
сирэр да, хайтыыр да
наадата суох. Мөнгүөр
блар буолуохтаах, ол бэ-
йэтэ быһаарыада ким та-
барын, ким сыһарын.

БҮЙЭТҮЙ: Күүн Комитет секретардара эбээ-
һинэстари хайдах үлэ-
һинилэр?

ЭПНИЗТ: нги тууван
Ю. Прокофьев баянтин
интервьюстугар чуолкай-
дык былааран турар. Он-
тон ылан эттэххэ маанын.
М. С. Горбачев ССНП
КК Генералынай секретары-
рынан, оттон В. А. Иваш-
ко киини солбуулааччыты-
нан талылыбыттарыны
бары билдэт. Итинн сэр-
гэ В. А. Ивашко социаль-
най-экономическай бол-
лууостарынан дьаракта-
рыада, О. Д. Бакланов—
оборона, А. Н. Гиренко—
национальнай сылланна-
һылар боллууостары-
нан, А. С. Дзасохов—
идеологическай үлэни,
В. А. Купцов общест-
веннай тэрилтэлэр уонна
хамсааһыннар, Г. В. Се-
менов—дахталлар хам-

саалилчларын, Е. С. Стров — аграртай болпуруостарын, Г. Н. Янаев уоһна Н. М. Фадин — международнай болпуруостарын, О. С. Шенин тэриэр-партийнай уоһна кадрлар кытта үлэ болпуруостарынан дьарытаныышхара, оттон Ю. А. Мамзеников РСФСР Компартиятын салаалата чуолкайданыыр дьөрн Россия дьыалаларынан дьарытаныыра, В. В. Гидаслов СССР Ленинградтаагы обкомун секретарынан үлэлиирэ.

ЫНЫТЫЫ: урукку өртүгэр съезд бүтүтэ да, киэн далааһыннилах үлө ынытыллара, билигин туох да тыас-уус суох, уу-чуумму курдук дин.

ЭППИЭТ: уруу партинай съезд да үлэтэ атын этэ үгүс өртүгэр кыйылы-хогуу түһунан ралорт, айхаллааны буолара. Отгон съезд ылым-мыт уураахтарык, докумуоннарын ханык; да дүүллэһинтэ, илдьиритиннэтэ суох нэһилиэн нэбэ тиэрдиллэрэ, быһата, партияда бүтэйдин эрэнип баар этэ. Съезд эппитинэн атынык толкундаанын да буруй курдук буолара. Билигин кэмэ уларыйда, съездэ этилдибати үчүгэйдик толкуйдукха, илдьиритиннэххэ, ол кэминтэри кини ый-быт хайысхаларын, туруорбут сорууттарык иорукка таба сүрүннээн тиэрдизэххэ наада. Сорох букатын санга түгэннэр бааллар. Иккиһинэн, съезд чрезвычайнай баалаһыанна үөскээбитинэн ыгырыллан, кэмэ табыгаһа суох. Ол түһунан съезд делегаттара бэйэлэрэ да этэн тураллар. Холобур, бийизэхэ бу от үлэтин күргүөмнээх хампаанньата ытыыла турар кэмингэр үлэһиттэри оһон аралдьытар, улахан муһнахтары, түм-сүүлэри мытар табыгаһа суох, кыаллыбат. Олох уу-чумпугун оһорбут динр баһыылаах сорус—хочуһа, ферма үлэһиттэрингэр агитатордар, политинформатордар сымдаллар. Партинай съезд делегата Г. М. Сысоятин оройуон сорох нэһиликтэрингэр сырытта, оройуон киннигэр көрсүбүү өмөрдө, сотору эмиз атын нэһиликтэринин сылдьан үлэ дьонун ыпта кэпсэтибэтэ. Оройуон идеологическай агитыгар обком лектора кэлин чуоллаан, ити бопһуруоска номоһосто.

Съезд матарыйаалла-
рыгар, уолсайыан, пар-
тийнай олох боппуруста-
рыгар коммунистар, оро-
йуон үлэһит дьомо санаа-
ларын этэллэре наада.
Ол сотору кэминэн оро-
йуон партийнай тэрилтэ-
тигэр буолаары туар
уларыһымларга эмнэ
учуоттаныан сөн.

КНР. Маньчжурида Читинскэй уобалас Забайкальскыттан тийибит Ада дойду Улуу сэриитин ветераннарын истигини корустулэр.

Снимонна: сэрлэ вете-
рана М. С. Крюкова гос-
питали үлэйттөрүн нмт-
та. Сэрлэ кэмгэр манна
госпиталь баара.

В. САЯПИН фотота.
(ССТА)

◆ Уларыта тутчу юнна биһиги ◆

БИРИЭМЭБИН ХАРЫСТЫГЫН ДУО?

Бириэмэни сатаан ту-
һаныы үлэ коллективын,
биирдиилээн да киһи үлэ-
тигэр, олоһор ситиһинтин
быстыһат соргоһунан
буолар. Тийгээр, бири-
эмэа сыһыан иһин кул-
дуратын көрдөрөр. Быс-
тахтын Ыллаахха, үлэтин
чааһыгар хойутаан кэлэр
саллаһаччыны каталар тө-
һө үчүгэиһи. Эбэтэр үө-
рүүлээх-күтүүлээх быраа-
пынньахтар, атын да
араас дэһалларга бири-
эмэ киһини үгүс иһин
истаһан олоһоро төһөлөөх
мөһүмөлааһы? Мунньах-
тар тустарынан этэ да
барбактын. Вэл райсовет
сессията депутаттар көл-
бөккүлэр атын болдьоххо
көһөрүллэр, чаас аһара
куутуу биһиэхэ улахаа
дьыһаа курдук көрүл-
лүбөт.

1920 снллаахха муус устарга ВСКЕК уонна Совнарком Ленин этин киллэринтинэн «Муниах-гарга уонна сүбэ муниахтарга сылдьынын нугутуу ннин мнэрэлэр» дини уураагы ылыммыт-гара. Ойно этэллэринэн, муниахха аан бастаан 10 муу, ордук хойутаа-нын ннин, муниах боро-гонолугар киллэрэн ту-ран. Быытабар, нонс тө-үлгө күннээри хамнаһы-гутуу, үһүскэ, бөүзккэ киллэрэн туран, быыга-бар оҕолуллара. Үстөн уонэ хойутаабыт кини улатиттан да үһүллуон сөптөөдө. Маны эмнэ ад-министративнай ныйма диэххит дуу. Биллэн ту-гар, тодо диэтэххэ, би-ниэхэ муниахха даҕаны, үлбө даҕаны 10-15 муу, хойутааһын улааһыта уу-руллубат, буолуохтаах буолуонун курдук сн-һын олохсуйбута ыраат-та.

Бириэмээн сатаан ту
панар буоларга оҕону
кыра эрдэбиттан үөрө-
нөөххэ наада. Күнн об-
ществоба туһаны биэрэр
кэмэ онто да суох кыра
— үөрөх, идэ ыһыы кон-
креттан дыахтар 30-ча, эр
мүн 35 сыл эрэ үлэ-
лээн-хамсаан общество
банын-дуолун албатын-
баллар ити кэмтэ дээрн
үгүстэр кинээхэ итти-
лээччи эрэ буолаллар.

[illegible]

Төрлөт саймдаачтыгын үлэтэ быданнаах, системаах буюуларина, биримэ сатаан туһанылар. Кинилэр үлэлэрин үлүнэ үкүгэр 9-10 чаас буюлар. Ол гыныа баран, социологтар нэглэн көрүүлэринэн, ити биримэ үкүс кэбүүнэ суох туһанылар, быстах маадаларга ороскуоттар. Салалта системата үчүгүйдик олохтоомут сиргэр хас бирдин үлэлит бааһын абээннэһин үчүгүйдик баалар, толорор.

Ойнуук сиргэ гүүнтэ дээр үлэлжэбэтэхтеринэ даданы кыяйыны ситгиллээр, Ойтон тэтгэртүн ол олохтоомотох сиргээр салайаачы суух буолла даданы үлэ ритмэ кинилэр, алаң-салаң сыл-длааччылар үксүүлэр.

Итиннэхэ былааннаа-хын улахан орууду ытар. Муһинахтар, конференциялар, оперативкалар, планеркалар, приемнар, о. д. а. хаһан уолна таба биригмэс ытыллаллара чүүлкэй буолуохтаах. Ол биригмэс ураты сатабыл-лаахтык, толкуйдаабылан туһаныллыахтаах. Үлэ-интэр араас категория-ларын (механикатордары, специалисттары, орто су-хуох сарайааччылары, ре-бачайдары уо. д. а.) кыт-ты ытыгдар дьаһаллар системалаах буолаллара нэала.

Салайааччы олобун оро-
ндоо биримзини сатаан
тулганаарыгар эмнэ көмө-
лөөбөр. Динзигар-уотугар
үүтүгэй режиссер, до-
кументалык көрүнүр, та-
рихчилээх салайааччы
рубинуну уонна толору
медьүүстээхтик үлэлиэн
сеп. Соһа утуйуу, сипке
туруу, сарсымдар, сибэ-
ли төбөсө үлэли уө-
ли олус тубалаах. Улуу
дзон (Лев Толстой, Эми-
Золл, композитор Бетхо-
вен уо. д. а.) бары на-
һаагы тымалара. Аатырбыт
кирүс Кокер олох кыр-
дыан да баран бирим-
зин мунууттатигар тийэ-
таттарара. «Бэйэ уонна
атын киһи биримзини
көрүстэбэт буолуу —
быһыһах културата суох
быһыһах» — дээн этин ту-
спардаах Н. К. Кошпаев

Биримэни сатаан туданьыга, государственнай биримэни тус байа лааттыгар ороскуоттууруу чычатыга адылах сыланыгыта нуустоох реадэлэр, бэрэбэркэлэр бадаллара. Билигин ол октобулуна, Того? Угандаттан айыны кэтиһэ дуй? Эбэтэр олох маадата суодуван адыбыт дуй? Того эрэ ыалтыг оройуоммутугар Мэгэ, Калгасна, итиннэхэ айлаах «Дьэссиппиниз» операция бьтыллар. Улааскыин кэспиттар бу дуйга-сэмэда тардыллар.

Бизнесхөхүүдүүнхэ 7
 ыдлар мууныхтар 7
 асна болдхойхоторуна
 чаасна садаланаллар,
 ьон нэлбэт. Төрлэтээр
 -балынгаллар, марамын

[illegible]

дот үүдэлтэйгээр ар-
гуйц ашигтайн эмнэ
гүүхтээх. Тадаар, ас-Уел
ла нуорминан-сорилла-
ла, толе юмнэхэ тиниэхэ,
зэвэ эрдэнтэн билээрлэ-
гэн наада. Очого дьон
татайга туран бирэмэ-
рин ыытаа суох этн-
эр. Врачтар эмнэ дьон
билэцэтыгар чусас буо-
ллина наада. Холбоур,
нэр-врач оыыттытан кэл-
тоххэ маһича, Кини,
арсыарда кэлээт, уоча-
гтаан олоер дьонто-
н туох наадада кэлон-
ин түргэниин ыыытала
ар. Кыра наадалахта-
а — ыспарааина ылаач-
ылары, илин баттатач-
ылары, о. д. а. прием-
ан ыыта охсор уонин
а лабылмачы олорон
охтоохтук кордөра кэл-
тэрин кытта үлэлэһэр.

«Мындаарайы» советхо
делениетын управлени
айа А. Ефимов Совет
Иттин үзэллир терри
рийлыгыр дьон-сэргэ
оор табыгастаах ре
минан үлэлнэхтээднэ
хунан бэрт сөлкө су
ибута. Итин терри
лыгыр баар тэрийтэлэр
из онук үлэлнэлэрин
диэхтээх. Ол суох буол
дына, онто да суох чэй
китэ суох, элбэх ныйэр
ны сир олохлут өссө
рыар. Холобур, биин
баанньыктын ылал
үүөххэ. Нэдиэлэ 2
н эр дьонго, 2 кун
ахталларга күнүс 2
астан иккэ 6 чааска
арн үлэллир, Көстөрүн
рдук, үлэ кэмэ. Тийи
охсоору ыга симсн
эр. Оскуола оҕото үк
эр суумманка хаалар.
и биир-икки ыҕа эр
олбатах—сылы, хас да
ы быһа салданар.
онго бу төһөлөөх эр
эбэрий? Баанньык
аа хойукка диэри үлэ
эрэ, водовоз ууну ти
ни быспакка хаачы
да того табыллыбат?

«Киним» хаһыанка Бүтүтэя Г. Сиңцев «Визмэтин уордулар» диэн уругун аахпыккыт буюу. Кини суруйар: «Дьон, уочаранна быһа кини диэн — уоруу. Дьон визмэтин, турбут дьон быһалаһыахтаах астарын ан атыылаһыны», — и. Бу билигин оройуомтуттар хас хардым ахыпчостер. Ити байы-байы сыһааны, кини иштэригэр дьэңкээтик дорор. Хайа дьону ахтыыр, культуралаах итиһин быһыла-аа?

Ула дьессипидинизэтин
арыйыта улахан. Ула-
хойутаан кэлин, эр-
ээн барыы, төттөрү-
рү хаамса сылдьан
эһин, туох да былбаа-
суох халтайга бириэ-
н иһин үгүс аххан.
ларыта тутуу сала-
аччылара бу дьылаада
бөмтөлөрүн ууруохта-
а, өрөнүөтүгэ бириэмэ-
көдүүстэхтэн туһа-
га туһаайыллыбыт
һаллары ылыахтарын
на, ылааабынайа, ол
орулуутун сатһиэх-
тин наада.

Е. СЛЕПЦОВА.
Мугудай.

ӨЙҮҮРГҮТҮГЭР ЫНГЫРАБЫН

«Сага олох» хайыакка
«Вуруо тарҕаанан эрдэ-
нэ» диэн тоболоох В. Па-
плов ыстатыйатын ааһы-
баран, рйисовет исполкома
сиэрийа солтоох быһаарыы-
ны ылыһыыты диэн санаа-
да кэллин. Дьон доруу-
буйатын туһугар куусту-
ри-түүннэри түбүгүрэр-
лиганы халааһыах аап-
пыйдарбыт үлэһини дьы-
лэрэ, туох бвэр оборудо-
ваниелара, туттар ин-
струменттара, үгүс мате-
риальнай сыһыанастара ку-
дэҕнэ көппүтэ ханын ба-
барар киһини долгунна
буолуон табыллыбат. О-

та иттилик сунал дыһалдары ыларга быһаарбытын билиринбит. Ону бары таба ойдуурбүт наада.

Оройуоннаагы эми үлэһиттарын идээниэригэр камалдохор сыяктан иэһо, сеть дирекцията, ветераннар оройуоннаагы советтара 14238 №-дээх чекка үй көһөрөгө быһаардылар уонна мин тус бэйэм харчы кыллэрэр санаада кэллим. Ити бачоҕу мы оройуон бары совхозтара, государственнай, хайыаһытыбаннай, обществений гэрлэлэрэр, хас биридин үлэһит, ветеран, пенсионер ойуурутугэр

ныграбын. Ону тэнгэ ба-
лмын бары кыһалгада.
рыгар кыһахтаах тэрилтэ-
лэр транспорт оҕолорү-
нөн, тутуу матырыйаалла-
рынан көмөлөхүхтэрэ
дээн эрэбин.

Балыһа дьонго ула-
һытга оройуон бүтүүнүн
шаһалыгы, алдьархайы.
Онон хас бирикдн үтүө
синаалаах, ыраас суобас-
таах, сырдык ыраалаах ки-
һи лэдэһигэ түбөһүтү
өйүүхтөөх, тумһа хаамы
суохтаах дии саныһыбын.

А. СИВЦЕВ,
Саха АССР Культу-
ратын үтүөлээх үлэ-
һита, персональнай
пенсиялар.

БЭРЭБИЗРКЭ ТУГУ КӨРДӨРДӨ?

ССКП КК уонна ССРС Министрларын Советын 1987 сыллаах от айып 17 күнүнээди 822 №-дээх «Дойдуга статистика дьыалатын төрдүтөн уларытыы туһунан», ону таһа АССР Министрларын Советын 1986 сыллаах тохсунньу 9 күнүнээди 486 №-дээх «Норуот хаһаайыстыбатыгар учуот турута уонна кинини тупсарыы сорууттарын туһунан» уураахтарын олоххо киллэрин туһугар республика статистика Управлениетын солбууар начальнига В. П. Павлов баһылыктаах 12 киһиттэн састааптаах биригээдэ тахсан бэс айып 25 күнүттэн 30 күнүгэр диэри биһиги предприятиеларытыгар учуот турутар, отчуоттуур бэрээдэги тутулууга уонна отчуоттуур даннайдар дьиниэхтэригэр бэрэбизрэкэ ытта.

Бэрэбизрэкэ 7 объекка ытыллына: «Чурапчы», Эрилик Эристини аатынан совхозтарга, эт-үүт уонна майы таҕастыыр комбинаттарга, райпотребсоюзка, дьыа-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственной холбоһугар уонна «Агропромстрой» МПМК. Ону таһынан статистика оройуоннаады отделин 1989 сылга уонна 1990 сыл бастакы агарыгар үлэтин түмүктөрө бэрэбизрэкэлэнилэр.

Территориальнай комплексиной бэрэбизрэкэ кэрдөрүөнүн, бэрэбизрэкэни хабыллыбыт бары предприятиеларга учуот дьыалата мөлтөх. Ол курдук, бастакы документациялар биһиргэтиллибит биһир кэрдүгээх (унифицированнай) формаларга буолбакка, көннөрү лисс кумааҕыга толорулаллар. Учуот мөлтөбүн түмүктөр статистическай учуот кырдьыктаах буолуута хааччыллыбат. Холбоһор, «Чурапчы» совхозка 2-КС №-дээх капиталнай тутуу отчуотугар былаанга уонна толорууга бутулуу (токурутуу) таһаарыллыбыт; совхоз бэйэтин үбүгэр лимити таһынан тутулаа турар объектары былаанын кэрдөрбөк

кө эрэ быһа толорууга аныан отчуоттабыт. Ол түмүктөр капиталнай утуу уонна тутар-танар үлэ дьини баар кээмэйиттэн үрдэтиллибит, былаанга аччатыллыбит. Ол бастакы кварталлаах капиталнай утуу лимити таһыныта сабыдыллаабыт. Сыллааҕы лимит 44 бырыһыана туһаныллыбыт курдук; отчуоттамыт эрэри ис дьиниэр ол 28 бырыһыанга тэн, тутар-танар үлэ 112 толоруллубут курдук, дьиниэр, 45 эрэ бырыһыан. Бэрэуаастагар 4 квартиралаах 132 кв. метр уопсай кээмээх 62 тыһ. солк. сметнай стоимостоох олоһор дьыада үлүһүгэр кэрдөрүү (присисна) тахсыбыт. 1990 сыл мус устар 21 күнүгэр быраһыастыыр - былаангаар производственной архитектурнай бюро сэбиэдиссэй Н. Н. Хомтонов председателлээх комиссия бары чилиэннэрэ дьыа-уоттаах былаанга актаа мыйаака эрэ илин баттаан туптулар. Комиссия актатын биһиргэтер туһунан райсовет исполкомун быһаарыта тахсыбата. Ол иһин ити объект сыл агардаах былаан туолууттан уһулунна.

Сорох фермаларга учуотчук дьини кэрдүлүб, ол иһин маньыксыт ыбыт үүтүн дьиниикэ бэйэте сурыйаргыт тиниэр. Ол дьиниикэ ыраастык, табатык толоруллары хааччылат, ардыгар хаттаан уһулар түбэлтэлэр таһаарыллар. Ыанныксыт ыбыт үүтүгэр илин баттааһына баар, буолуохтаах. Ол эмиз сорох түбэлтэлэр туһулуубат. Төрүөх актыгар сага төрөөбүт кырай инвентарнай нүмэра турбат. Кырай сүгөр түбэлтэлитигэр кинини дакаастаан, булан ылар уустук. Эрилик Эристини аатынан совхозка төрүөх уонна үүт мамын учуота быстах лисска суруллар.

Ол түмүктөр Хомтово отделинетиһтар 1989 кг үүткө биһиргэтер докумун мастубатах, 15-е №-дээх «Совхоз үлэниһтар» уонна хамнас фондатын ороскуоттааһыт» турууан отчуотка таһа хаһаайыстыбатыгар үлэ-дир үлэниг орто ахсаана 33 киһини үрдэтиллибит. Испийиһтээх үлэ-дир ахсааннарыгар олоһор көрө олоһор дьыа-таллар киллэриллибиттэ-тэр. 2-КС №-дээх тутуу отчуотугар лимити таһынан тутуулар объектары отчуоттааһынга эмиз сымналар таһаарыллы-быттар.

Эт-үүт комбинатыгар поставка дуоабарын туолуута хонтуруудамма, дуоабары уларытыы, эбэтэр көтүрүү сокуон-байдык дьыаланын олоһулуубат. Ол курдук, Хаандыга ОРС-тар Алес-сеаскай райпотребсоюз тутуу уонна Нержинска 120 тыһ. солк. арыы, сүөсэй ситэ поставкалам-матах эрэри 1989 сыл-лаах 1-л №-дээх отчуот-ка поставка былаан-на 100 бырыһыан туолубут курдук от-чуоттамыт (96,1 быры-һыан онугар). Оттон 1990 сыл бастакы квар-талын түмүгүнэн постав-ка былаанга 99,4 быры-һыан туолубута 1-л №-дээх государственнай от-чуотка эмиз 100 быры-һыан туолубут курдук от-чуоттамыт. Ити түмү-гэр үлэниһтарга 1289 солк. 99 харчы, ол иһи-гэр комбинат салалтаты-гар 4 киһиэхэ 403 солк. 90 харчы ордуу төлөм-мүтүн комиссия, сокуон-найа суоһунан ааган, төн-нөрөгө этии оҕордо. Итин таһынан үүтү го-сударствога туттарына кэрдүбүт кэһи тахсыбыт. 1990 сыл тохсунньугар Карл Маркс аатынан сов-хоз «Мындаадай» сов-хоз былаанын суоһугар 7548 кг үүтү туттарбыт. Ол түмүктөр «Мындаа-ай» совхоз былаанын

105,8 бырыһыан онугар 119,8 бырыһыан толор-бут.

Квитанция төһө үүтү, эти тулуукун туолууру уонна государствога уу-харчыны аахсан ылар сүрүн докумун буолар. Ол иһин комбинат дирек-торын, кытаабынай бух-галтерын илин баттаа-һына булгуччу ирдээр, ол эрэри ити ирдэбил сороһор тутулуубат. Райпотребсоюзка боро-дуукуһа поставкатыгар торсогой снйдыканы тут-тууга инструкция кэһил-лээ, үүткэ 9 бырыһыан онугар 12 бырыһыан, ээкс 10 бырыһыан онугар 20,8 бырыһыан снй-ка тутулуубут.

Товарнай - транспортнай накладной уонна квитан-ция иһин ардыкка ула-кан пристраах, Холбоһор, «Чурапчы» совхоз Сы-лытаады отделинети наклаидной быһынынан арыы сыагар 150 кг үү-тү ыппыта 547 кг кур-дук тутулуубут. Ити со-хоз товарнай - транспорт-най накладной ситэти суох толоруун кэрдөр-өр.

Комбинатка учуот ту-рута эмиз мөлтөх. Оло-лулуубут дуоабары ре-гистрациялааһын сүрү-наада олохтоммото. 1990 сыл тохсунньу ман-най күнүнээди туруту-нан курууу таһына, транспорт онугун он-орууга олохтоммут 13-01-01 №-дээх тарифка прейскурант баттааһы-диэри кэкс илик. Уһуэ-ни тарилтэлэр араас бланкаларынан, сүрүн до-кумуннарынан биримэ-тигэр хааччылан испэ-тэр.

Майы таҕастыыр ком-бинатка «Оредеж» дьини мизбэл Каборугар сага бородуукуһа кэрдүгүн курдук, ресничнай сына-да 20 бырыһыан надба-на тутулуубут. Ол тү-мүктөр 1990 сыл алта-ыйыгар 5856 солк. 80 харчылаах дохуот аһа-рыллыт. Чурапчытаады

райпотребсоюзка боро-дуукуһа поставкатыгар снйдыканы үрдэти туту-бутун түмүктөр. 1990 сыл алта ыйыгар 3936 солк. 51 харчыны райпотреб-союзтан ситэ ылбатыт. Саха АССР Сылаада го-сударственной комитетын 1990 сыл от айып 9 күнүнээх уурааҕынан ком-бинат 5856 солк. 80 хар-чы суумалаах ыстараабы сүктэ уонна ити боро-дуукуһаны багыры кэрд-өрүүтүттэн согулуна, кырибит барыс таһаарыл-ларыгар дьаһал бэрилли-лээ. Эмиз бу комитет 1990 сыл от айып 10 күнүнээди 26 №-дээх бы-һаарытынан, райпотреб-союз майы таҕастыыр комбинатка 3936 солк. 51 харчыны төннөрүөх-тээх.

Райпотребсоюзка ыт-тыллыбыт бэрэбизрэкэ кэрдөрүөнүн, кэһиллэ-нээди атыллыахтаах 139,4 тонна комбикорм райпотребсоюз председа-телэ т. П. Г. Кириллин дьаһалынан Мындаадай базатыттан «Мындаа-ай» совхозка киллэти 0-18 харчынан атыллы-ыт. Совхоз ол комби-кораны производствен-най сыалга туһаммыт. атыллыт—30527 солк. 52 харчыны райпотребсоюз расчётнай счегугар кэ-лөрбүт. Майы таһынан народнай депутаттар оро-йуоннаады Советтары иһини сессиятын 1990 сыл мамы айып 22 күн-лээх, кэһиллэһиэрэ эт сороһуопкатын иһин ком-бикорму атыллааһын себе суоһунан аахыт быһаарыта толорулууба-тах. Райпотребсоюзка олоһор дьыа учуота быс-тар мөлтөх. Техническай паспорт, эбэтэр учетай карточка дьини суох. Ол түмүктөр 1 №-дээх олоһор дьыа отчуотун сыл ах-сын «ааспыт сылга сы-һа бэриллибит»—дип-лиг көннөрүн иһаллар. Сөп-төөх учуот суоһунан, от-чуот кырдьыктаага чуол-

кайдаммат, Дьыа-уот, коммунальнай хаһаайыс-тыба производственной холбоһугар 1990 сыл са-наттар 13548 кв. м кээмээх 59 олоһор дьыа балансага тууар, иһини 37-тэр сөп-төөх докумен-тация оҕоһулуубут, 1972 сылтан кэһини тутулуубут дьыа-уот, техническай паспорт суох.

Бэрэбизрэкэ түмүктэ на-роднай депутаттар оро-йуоннаады Советтары исполкомугар кэрдүлүнэ, исполком учуотка, от-чуотунаага тахсыбыт итэ-бастар оройуон предприя-тияларын, совхозтарын, тарилтэлэрин, агропро-мышленнай холбоһук са-лайаччыларын өртүлэ-риттэн хонтурууд уонна сорох учуот үлэниһтарын эһиниһтэһэр суохта-рыттан тахсыбыт дьини олоһоттэ уонна бэрэ-бизрэкэ ытыллыбыт ба-ры хаһаайыстыбалар, предприятиялар салыаач-чыларын ОАИХ председа-телэ С. Н. Яковлевы дьаһаларынан булулуубут кэһиллэргэ дьаһал ылал-ларыгар, иһаастэри туо-раталларыгар, эһиниһи-ли үрдэтиллэригэр сору-дахтаа.

Учуотка-отчуотка бада-һыанна мөлтөбүнүн, 1991 сыл кулуи тутар мйга оссо эбээх тарилтэни ха-бан эмиз маньык бэрэ-бизрэкэ ытыллыма.

Манна дараган эттэххэ, биһиги совхозтарбыт ди-ректордара үүткэ, ээкс дифференцированнай над-бавканы ылар сыалтан, инструкцияны кэһи ту-ран, атын совхозтары кытта дуоабар түһэр-сэргэ үлэни ытталлар. Бу олох сыһына. Совхоз бэйэтин территориятын иһингэр олоһор кэһиллэ-нэни эрэ кытта дуоабар түһэриһтэхтэ. Иһини атын дуоабар хайа да көрдүгэ көнүлүмэтин туһунан оройуоннаады статистика отдела туһаан-наахтары эрдэттэн сэрэ-тэр.

В. ПЕРМЯКОВА, оройуоннаады статистика отделин начальнига.

♦ Кыстык бэлэмн бэрэбизрэкэлибит ♦ ОБО САДЫГАР УОННА ОСКУОЛАБА

Уорэх дьыла садала-нара калла, Сотору чуо-раан чугдарама, уорэх, үлэ үлүмэ садалаһыа. Би-һиги оскуолаларбыт, дет-садтарбыт кыһыпта төһө бэлэмнэрий?

Быһыл норуот уорэ-ринтин оройуоннаады от-делин линиятынан биһир саамай улахан өрөмүөн үлэте Чурапчы орто ос-куолатын иһини эбээстөөх мас дьыаһиттар ыттылар. Бу эргэ оскуола кээһини, төһө варианынан тутулла турар сага оскуола үлэ-дир кыһыгына дьаһан, үрдүн, эркиннэрин эр-гэригэр, эмэхтэһит маста-ра барыта уларытыла, кырыһыата, кырыһыа са-нардылаан оҕоһулуубут таахтар, муостата көнө-рүлүөхтээх. Ону таһы-нан общиналанан, үрдэ фанеранын сабыллан, сис-темата уларытылаан бү-түөхтээх этэ. Көрөдүт курдук, адыада суох үлэ.

Манна Петр Петрович Пинигин салалтатынан сэттэ киһилээх өрөмүөн-нүүр-тутар учаастаһтар үлэдири биригээдэ үүс-үлэни ыппыт. Биригээдэ оскуола үрдүн иһин, эмэх буолбутун ула-рытан, кырыһыатын эмиз уларытан сүрүн үлэтин бэс айып садаланыты-гар бүтэрбит. Учаастаһ

үлэниһтэрэ иһигэр систе-матын эмиз таһан, ула-рытан бүтэрбиттэр. Били-гин боруобаланара эрэ хаалан турар.

— Дьиниэр, үлэ-дир атырдык айып 15 күнү-гэр бүтэрэр былааннаах этибит, — дьини кэһини Петр Петрович. — Ол эрэ-ри ортолуу үлэһи иһин пилэ - матырыйалына иһин быстарыа хааллыбыт. Дьиниэр, пилорамалаах тарил-тэлэр көмөлөһүөхтээх эти-лэр даһаны көмөлөһүөхтэ-лэр.

Хайыттарыахтаах маспыт райпотребсоюз пилораматыгар быһыл саһы-ны быһа сытта. Хата, кэ-лиг туруорсаһыт дьыа-уот, коммунальнай хаһа-йыстыба производствен-най управлениета көмө-лөстө. Ону режиссы са-һыһынан дьарыстаммыһыт нэдиэлэ эрэ буолла. Иһини улаханлык тардылы-ныбит.

— Билигин оскуола ба-далан айып 1 күнүгэр бэ-лэм буолуу дьини толору мээһини биһиргэти таах-сыт суох, — дьини салгыи кө-һини П. П. Пинигин. Би-һиги иһе үлэтиг бүтэрби-бит кээһинтэн аны сьрда-тытын саһаттан таһыах-тарып, пилорамалаахтар-ын, иһиргэтиһтарын наа-да эбээт. Оттон фанера олох да кэкс илик. Бу күннэргэ оскуола заавхо

на И. П. Михайлов фане-ра ыла Якутскайга кыри-битэ.

Үлэниһтэр хамнастарын илиниһтигэр туппатахтары иһини буолубут. Нэһиэ-тэр сабыллан баран тө-лөһө илик эбит. Биллэрини курдук, ити үлэһэ эмиз биһир харгыс.

х х х

Арыылаахха, 45 оло-һуһулар дьесадыгар бы-һыл норуот уорэринтин оройуоннаады отде-лин линиятыннан 15 тыһ. солнуобайдаах капитал-най өрөмүөн ыттылар. Бу дьесада дьыа 1929 сыллаахха тутулуубут эр-гэ дьыа. Дьесада таһыт-тан штурмтуркаһыах-тах, үрдэ шиферинэн бү-рүлүөхтээх эбит. Муос-тата тымыһыны хаарча-хтыр тына иһигэр маты-рийааһынан бүрүллэ ба-ран үрдүнэн линолууму-нан сабыллыахтаах.

— Тутуута, дьиниэр, бо-доттаа, үчүтэ, — дьини кэ-һини дьесада сэбиэдиссэй Прасковья Петровна Бе-ллена, — ол эрэри иһигэр систематыттан улахан ту-тулуулаах.

Арыылаах дьесадыгар өрөмүөн үлэтигэр Кытаа-нахтан «Сайдым» (сада-вааччы И. П. Пономарев) кооператив дуоабардаһан үлэни сылдар. Бири-гээдэ чилиэннэрэ Наби

Касимов кэртэһиниэн Ве-ральсын уонна Василий Пономарев дьиниһтэтиг турууан үлэтин сыдыла-лар. Кинилэр дуоабарда-рын кээһингэр толорор сыалтан сарсыарда 8-тан 10-һа 9 чааска дьэри ту-ра үлэһиллэр эбит.

— Атырдык айып 26 күнүгэр өрөмүөн үлэтин бүтэрэһит, — дьини Наби Абдурахманович эрэл-лэхтиг эбэр. Үлэһиллэ-риттэн көрдөххө эмиз эрэ-ниэхха сөп.

Эмиз бу кээһини сис-тата суох орто оскуола-тыгар быстах өрөмүөн ыт-тыллыбыт, муостата кы-рааскалаһыт. Ол эрэ-ри кылаастар иһе көстүү-лэрэ киһини хомотур. Үсүс кылаастар эркиннэ-рэ хара истиһэһитини, со-рох сирдэринэн сыдыа-һан көрөн тураллар. Ман-на оло сьрдыктыа, үөһэ-көтө үөһиэр быһыта-майыта тариллыбат.

Күп-дьыа аһара тур-гун. Адыс соторутаагыта тийэх туораһа таһытан эрор курдук этибит даһа-ны, билигин тымыһыны көрөс баһам буолуохпу-тун наада. Онуо ким кыа-һан тарымматэх, ким ха-һаайыстыбанынаа суох са-һадай олоһор таһына, учууталларын, үөһиһи-чилэрин төһөрүө.

В. ПАВЛОВ.

Эһиги бу снммонка кө-рөр уолгут ММЗ-554 мар-калаах автомашина шфе-ра. «Бахсы» совхоз биир тарбахха баттанар механи-затора. Кини үксүн тэ-һир-таһар үлэһи, ыраах рейстэргэ сылдар. Нико-лай Окочешников агар-дас үлэтинэн эрэ басты-һар кэнкалэригэр сылдар буолбатах, ону аһан бэр-

Т. Кардамская фотота.

